

OKULDA PSİKOLOJİK TACİZİN TÜRK CEZA HUKUKU VE TOPLUMSAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zülal KASPAROĞLU*

Özet

Türk Dil Kurumu (TDK), mobbing kavramının karşılığı olarak ‘bezdiri’ kelimesini belirlemiştir. İş yerindeki psikolojik taciz Türk Ceza Kanunu (TCK)’nda kavram olarak açıklanmamış ve yaptırıma bağlanmamıştır.

Kişinin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123), İntihara Yönlendirme Suçu (TCK m.84), Hakaret Suçu (TCK m.125), Eziyet Suçu (TCK m.96) bu çerçevede göz önüne alınabilecek yaptırımlardır. Bu makalenin amacı, okullarda öğrencilerin maruz kaldıkları duygusal tacizlere bir nebze olsun dikkat çekebilmek, bu sorunlara çözüm yollarını etkili hale getirmek için insan zihinlerinde bir kıvılcımın ateşlenmesine katkı sağlamaktır.

Küçük yaşlarda okuldan soğumaya sebep olan arkadaşları tarafından alaya alınma, dışlanma, öğretmenler tarafından uygulanan baskılar çocuğun ilerleyen yıllarda önüne her zaman bir duvar gibi çıkacaktır. Üniversitelerde de bu durum göz ardı edilmemeli, gençlerin kişilikleri desteklenmeli, örselenmemelidir.

Yapılması gereken bilgilendirme seminerlerinin artırılması, sosyal pedagoglarla velilerin-öğretmenlerin yakın temasta olmaları, velilerin okulla iletişimlerinin daima canlı olması, çocuklara-gençlere; okulda problem çözme, stresle yaşama, manevi destek eğitimi verilmeli, aileler her zaman iyi dinleyici olmalıdır.

Anahtar sözcükler

Ceza hukuku, mobbing, bezdiri, kişilik hakları, okul

Giriş

İngilizce bir terim olan “mobbing”in, yuvalarını korumak için saldırganın etrafında uçan kuşların davranışlarını tasvir etmek amacıyla 19. yüzyılda ilk

* Karadeniz Teknik Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 3. sınıf öğrencisi, zulal.kasparov@gmail.com

kez biyologlar tarafından kullanıldığı bilinmektedir. 1960'larda, Konrad Lorenz tarafından küçük hayvan (örneğin, kuş) gruplarının daha güçlü ve yalnız bir hayvana (örneğin, tilki) toplu şekilde saldırarak uzaklaştırması; ya da aynı kuluçkadan çıkan kuşlar arasında yaşanan ve diğer kuşların, aralarındaki en zayıf kuşu yiyecek ve sudan uzak tutarak dışlaması, iyice güçsüz bir hale getirmesi ve en sonunda da fiziksel saldırılarla öldürerek grubun dışına atması durumunu ifade etmek amacıyla kullanmıştır. Çalışma yaşamında ise mobbing kavramının ilk kez, seksenli yılların başında İsveçli endüstri psikoloğu Heinz Leymann tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Bu çıkarımının kökeni, Leymann'ın çalışanlar arasında benzer tipte uzun dönemli düşmanca ve saldırgan davranışların varlığıdır. (Tınaz, 2006:13)

Leymann'ın görüşleri ve araştırmaları, örgütlerdeki mobbing davranışlarına ilişkin araştırmalara temel oluşturmuştur. Leymann örgütte mobbing davranışının varlığını belirtmekle kalmamış, davranışın özel niteliklerini, ortaya çıkış şeklini, uygulanan şiddetten en fazla etkilenen kişiler ve psikolojik sonuçları da vurgulamıştır. (Tokat v.d, 2011:12)

Mobbingten bahsedebilmek için, kişilik hakları ya da sağlık gibi hukuki bir yararın ihlal edilmesi ve açık bir şekilde mağdur-fail ilişkisinin varlığı gereklidir. (Eroğlu, 2015:271) Mobbing kavramı yerine psikolojik taciz, psikolojik terör, psikolojik şiddet, bezdirme gibi başka kavramlar da kullanılmaktadır.

Psikolojik şiddete yönelik davranışlar sadece işyerlerinde değil; okulda öğrenciler arasında ya da öğretmenle öğrenciler arasında görülebilmektedir. (Erdem ve Parlak, 2010:261)

Şunu belirtmek gerekir ki işyerinde meydana gelen kavgaları, çalışanlar arasındaki atışma-tartışma çerçevesinde gelişen her olayı mobbing olarak nitelendirmek mümkün değildir. Bu davranışların mobbing olarak nitelendirilebilmesi için bir anlık bir eylem ya da davranıştan ziyade **sistemik bir hareket** gerekmektedir. (Erdoğan, 2009:318)

Bu çalışmada okulda psikolojik şiddetin öğrencilere yönelik kısmı üzerinde durulacak ve ceza hukukuyla ilişkisine değinilmeye çalışılıp, toplumsal açıdan değerlendirilecektir. Bu çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü çalışmanın kapsamını ve konusunu belirlemektedir. Birinci bölümde mobbing kavramı ile ilgili tanımlara yer verilmektedir. İkinci bölümde mobbingi meydana getiren unsurlar belirtilmektedir. Üçüncü bölümde okuldaki psikolojik şiddete değinilmektedir. Dördüncü bölümde TCK kapsamında mobbing ile ilişkili olabilen suçlarla ilgili genel bilgilendirmeler yapılmıştır. Bu bölüm kapsamında konuyla ilgili olarak görülen sekiz suç tipi incelenmiştir. Beşinci bölüm olan sonuç bölümünde ise bir değerlendirme yapılmış ve bu değerlendirmelerin yanında çözüm önerileri verilmiştir.

1. Tanımı

Bir veya bir grup insanın, başka birine ya da gruba karşı uyguladıkları yıldırma politikası olarak tanımlanabilir. Latince "mobile vulgus" kelimesinden gelmektedir. (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobbing#Etimoloji>, 2015)

Türk Dil Kurumu, mobbing kavramının karşılığı olarak "Bezdiri" kelimesini kabul etmiş ve bezdiriye "İş yerlerinde, okullarda vb. topluluklar içinde belirli bir kişiyi hedef alıp, çalışmalarını sistemli bir biçimde engelleyip huzursuz olmasına yol açarak yıldırma, dışlama, gözden düşürme" şeklinde tanımlamıştır. (<http://www.tdk.gov.tr>, 2015)

2. Mobbingin Unsurları

- Fail, aynı işyerinde işveren veya çalışan olmalıdır.
- Eylemler, sürekli ve sistematik olmalıdır.
- Mobbinge yönelik söz ve hareketler belli amaç ve kasıtlı yapılmalıdır.
- Eylem veya davranışlar zarar verici nitelikte olmalıdır.
- Eylemler haksız olmalıdır.
- Güçler arasında denge olmamalıdır. (TAŞKIN, 2015:6-16)

3. Okulda Psikolojik Şiddet

Şiddetin tanımının değişmesi ve yeni şiddet türlerinin ortaya çıkması okuldaki şiddet olgusunu yadsınamayacak noktaya ulaştırmıştır. Okulda eğitimcilerin öğrencilere uyguladığı şiddetin yanında, öğrencilerin birbirlerine uyguladıkları şiddete de giderek tanık olunmaktadır. Bunun sonucunda **akran tacizi (bullying)** şiddet türü karşımıza çıkmaktadır. (Debarbieux, 2009:8)

Çocukların sosyalleşme ve akademik olarak yetişme alanlarından olan okulda; akranları tarafından dışlanma, alaya alınma, itilme, derslerdeki başarısızlıklar çocukları olumsuz etkilemekte aynı zamanda okuldan soğutmaktadır. Bir de buna öğretmen vurdumduymazlığı eklenince, çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren psikolojik olarak şiddete maruz kalmaktadır. Okulda psikolojik şiddete en çok kız çocukları mazur kalıyor ve yine en çok onlar tarafından akranlarına şiddet uygulanıyor. (Debarbieux, 2009)

Okulda psikolojik şiddete mazur kalan çocuklar ciddi problemlerle karşılaşmaktadır. Sorunlu bir çocukluk geçirip SORUNLU bir birey olmaya aday aday olarak büyümektedir. Çünkü akranları tarafından devamlı dışlanan, kilosu yüzünden itilen, oyuna alınmayan bir çocuk ileride fazla kiloları yüzünden evden çıkamayacak duruma gelebilir ya da kilo sorunu kalmasa bile bu konuda çok hassas olabilir. (http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/08/140801_kilo_kaybi)

Bu itilme yalnızlaşmayla beraber hırçınlığı da tetikleyerek şiddete meyilli bireylerin yetişmesinin önünü açar; devamlı içe kapanık, kişiliği örselenmiş, kendine güveni olmayan bireyler yetişmeye başlar. Zamanla mağdur olan fail olur, yeni mağdurlar da yeni psikolojik tacizciler. (<http://www.mynet.com/haber/yasam/arkadaslari-sinifta-dove-dove-oldurdu-1299876-1>)

4. Türk Ceza Kanunu Kapsamında Mobbing

Mobbing TCK'da suç olarak düzenlenmemiştir. Ancak mobbing teşkil eden eylemler içerisinde bazen ceza hukuku anlamında suç teşkil eden fiillerde barındırabilmektedir. (TAŞKIN, 2015:236-237) *'Mağdura yönelik eylemin suç teşkil etmesi onun ayrıca mobbing olma vasfını ortadan kaldırmaz.'* (TAŞKIN, 2015, s. 237) TCK' da bu konuya ilişkin olarak intihara yönlendirme (m.84), yaralama (m.86), eziyet(m.96), cinsel saldırı (m.102), cinsel taciz (m.105), tehdit (m.106), şantaj (m.107), hakaret (m.125), kişilerin huzur ve sükûnunu bozma (m.123) suçları örnek olarak verilebilir.

4.1. İntihara Yönlendirme(TCK m.84)

"Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da başkasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (Yalvaç, 2014:201) Bu suçu mobbing kapsamında değerlendirirsek sınıf arkadaşlarının tacizlerine uzun süre maruz kalan bireyin birçok psikolojik sorunla karşı karşıya kaldığı, ötekileştirildiği için intiharı bir kaçış-kurtuluş olarak görebildiği görülmektedir. (http://www.pusulagazetesi.net/haber/14_yasinda_intihar_etti-2069.html) Psikolojik olarak sürekli bir biçimde baskıya maruz kalan bireyin intihara yönelmesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir.

4.2. Yaralama(TCK m.86- m.89)

TCK'nın 86/1. maddesine göre; "Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (Yalvaç, 2014:202) TCK m.89/1.göre ise ;"Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır." (Yalvaç, 2014:204)

Bu suçla korunan hukuki yarar kişinin beden bütünlüğü ve vücut dokunulmazlığıdır. Beden bütünlüğü ve vücut dokunulmazlığı kavramına ruhsal ve psikolojik bütünlük ve dokunulmazlıkta girmektedir. Çünkü kasten yaralama suçu, kanun sistematğine bakıldığında "Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar" kısmı ve "Vücut Dokunulmazlığına Karşı İşlenen Suçlar" bölümü altında düzenlenmiştir. Bu kapsamda öğretmen yükümlü olduğu görevleri

yapmayarak öğrencileri üzerinde bedensel, ruhsal veya zihinsel olarak zarar vermişse yaralama suçu oluşmuş sayılır. (TAŞKIN, 2015)

Psikolojik şiddete maruz kalımında örneğin, arkadaş çevresinde yapılan hareketler sonucunda var olan sağlığının kötüye gitmesi, sinir krizi geçirmesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir. (TAŞKIN, 2015)

4.3. Eziyet (TCK m.96)

“Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” (Yalvaç, 2014:210) Bu suçla korunan hukuki değer kişinin vücut bütünlüğü ve haysiyetidir. (Özbek v.d 2015:280)

Suçun oluşması için bir kişiye karşı insan onuru ile bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışlarda bulunulması gerekir. Madde gerekçesinde, bir süreç içinde süreklilik arz eder bir tarzda işlenen eziyetin özelliği, işkence gibi, kişinin psikolojisi ve ruh sağlığı üzerindeki tahrip edici etkilerinin olmasıdır, şeklinde ifade edilmiştir. Eziyet suçu bu yönü ile mobbinge yaklaşmaktadır. (TAŞKIN, 2015:239) Mobbingde de uzunca bir süre psikolojik bir saldırı söz konusudur.

Mobbingi şiddetten ayıran ruhsal ve duygusal temelde işlenmesidir. Mobbingde küçümseme, aşağılama, saygısızlık ve haksızlık gibi davranışlar bulunsa da hakaret içeren söz ve davranışlar TCK kapsamında suç oluşturur. (TAŞKIN, 2015:240)

4.4. Cinsel Taciz (TCK m.105)

TCK'nin m.105'te düzenlemiştir. Madde gerekçesinde cinsel taciz şu şekilde tanımlanmıştır: “ Kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleştirilebilir. Cinsel taciz, cinsel yönden, ahlak temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesinden ibarettir. Maddenin ikinci fıkrasında cinsel taciz suçunun nitelikli hâlleri belirlenmiştir. Buna göre, hiyerarşi veya hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak kişiye karşı cinsel tacizde bulunulması, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Cinsel taciz suçunun soruşturulması ve kovuşturulması, mağdurun şikâyetine bağlı tutulmuştur.” (<http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1186>)

Bu suç açısından inceleme yapıldığında mağdurun ahlak temizliğine aykırı rahatsız etme şeklindeki davranışlar bu kapsamda değerlendirilecektir. Okulda buna öğrenciler hem kendi arkadaşları tarafından hem de istisnai olsa da öğretmenleri tarafından maruz kalmaktadır. Örneğin; öpücük atma, cinsel içerikli söz atma gibi.

4.5. Tehdit (TCK m.106)

Bu suçla korunan hukuki değer öncelikle kişinin sükûnu, güvenlik duygusu ve kişi hürriyetidir. (Üzülmez ve Koca, 2015:346) Amaç kişilerde bir güvensizlik duygusunun engellenmesidir. Kişi karar verirken hiçbir dış müdahale olmaksızın özgür davranabilmelidir.

Suçun oluşması bakımından tehdit konusu kötülüğün gerçekleşip gerçekleşmemesi, önemli değildir. Tehdidin objektif olarak ciddi bir mahiyet arz etmesi gerekir. TCK anlamında tehdit suçunu oluşturan eylemler mobbingin bir parçası olabilir de müstakil olarak ceza kovuşturmasının konusu olabilir. (TAŞKIN, 2015:243) İşverenin belli bir sonuca yönelik işçi aleyhindeki tasarrufları, tehdit ve psikolojik taciz olarak yorumlanamaz. (TAŞKIN, 2015:243)

4.6. Şantaj (TCK m.107)

TCK'nın 107. maddesine göre, hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlayan kişi ile kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla bir kişinin şeref veya saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususların açıklayacağını veya isnat edeceğini söyleyen kişi şantaj suçunu işlemiş olur. (Yalvaç, 2014:219-220)

Şantajda mağduru bir şeyi yapmaya ve ya yapmamaya zorlama söz konusudur. Örneğin, bir öğretmenin öğrencisine bu okuldan kendi isteğiyle ayrıl, biz atarsak sonuç daha kötü olur senin için demesi, öğrenciler üzerinde notla baskı kurulması bu kapsamda değerlendirilebilir.

4.7. Hakaret (TCK m.125)

“Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.” (Yalvaç, 2014:228-229)

Mobbingde hakaret içeren söz, tutum ve davranışlar bulunursa fail ayrıca hakaret suçundan dolayı soruşturmaya maruz kalabilir ve delil durumuna göre yargılanabilir. Bu durumda failin mobbing teşkil eden eylemleri ortadan kalkmaz. (TAŞKIN, 2015:238)

4.8. Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK m.123)

TCK'nın 123. maddesine göre, “Sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun

şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.” (Yalvaç, 2014:228)

Mobbing kapsamında değerlendirilen hareketler bu suçla korunan kişilerin ruhsal olarak sükûn içinde yaşama haklarını etkilemektedir. Okulda psikolojik şiddete maruz kalındığında akranları ya da eğitimciler tarafından, bireyin ruhsal sükûnu bozulmuş olacaktır.

5. Sonuç

Yapılan araştırmalarda, mobbing uygulamalarının çok yaygın olduğu ve bu tür uygulamaların hem çalışan hem de örgüt üzerinde olumsuz sonuçlar oluşturduğu tespit edilmiştir. (Eroğlu, 2015:270) Bu tür davranışların insanın verimini düşürdüğü su götürmez bir gerçektir. (<http://www.milliyet.com.tr/mobbing-fiziksel-ve-ruhsal-cokus-gundem-2058116/>) Bunun yanında buna okul çağında maruz kalınması durumu ise tam bir trajedir.

Ülkemizde okullarda meydana gelen şiddet olaylarının önde gelen nedenleri olarak; kız arkadaş sorunu, katı öğretmen davranışları, medyanın etkisi, yoksulluk, boş zaman değerlendirme olanaklarının yetersizliği, polis muhbirliği, nedensiz şiddet olayları ve disipline yönelik olayları belirtmektedir. Bu faktörlere; para – haraç tartışması yan bakma, laf atma ve özentisi gibi etkenleri de eklemek mümkündür. Bu faktörler içerisinde özellikle “kız arkadaşı” veya “sevgili tartışması” çerçevesinde gerçekleşen şiddet olayları son derece dikkat çekicidir. (Kızmaz, 2006:49)

Goddard ve Hiller (1993), Stanley ve Goddard (2004) gibi araştırmacılar da çalışmalarında, partner şiddeti ile çocuğa kötü muamele (cinsel ve fiziksel istismarı) arasında ilişki bulmuşlardır. Örneğin Stanley ve Goddard (2004), kötü muameleyle maruz kalan çocukların genelde kriminal davranışlar sergileyen ailelerden geldikleri ve sonraki süreçte çocukların da ebeveynleri gibi kriminal davranışlara katıldıklarını saptamışlardır. Bu araştırma, çocuklara kötü muamelede bulunmanın, kriminal ve antisosyal davranışlarla ilgili ilintili olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde Skinner ve Castle tarafından yapılan diğer bir araştırma, çocuklarına kötü davranan babaların % 45’inin, sabıka kayıtlarının olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca Scott, kendi çocuklarını öldüren babaların % 65’inin de daha önceden mahkûmiyetleri olduklarını saptamıştır. (Kızmaz, 2006:55)

Bu açılarından bakıldığında şiddet eylemlerini gerçekleştiren bireylerin, bu davranış sergilemeyenlere göre daha çok aile içi şiddete maruz kaldıkları söylenebilir. Çocukların ilk sosyalleşme yeri ailedir. Aile içinde gördükleri-yaşadıkları doğal olarak onlar üzerinde kalıcı izler bırakacaktır. Bu izleri üzerinde taşıyarak yaşamaya başladığında herkeste olmayan bu izler dolayısıyla dışlanmaya maruz kaldığında, aynı izleri akranlarında da oluşturmaya çalışacaktır. Buradan yapabileceğimiz çıkarım mobbing

uygulayıcıların kendi eksikliklerini telafi edebilme düşüncesiyle mobbingi uygulamakta olduklarını göstermektedir. (Yıldız, 48) Bunun sonucunda yalnızlığını sona erdirmeye düşüncesiyle hırçın hareketler sergilemeye başlayacaktır. Bu durumlarla karşılaşmamak için öncelikle aile yapısının toplumlarda çok iyi bir zemine oturtulması ve bence çocuk her isteyen **çocuk sahibi olamaması** gerekmektedir. Çünkü ebeveyn olmak alınabilecek en kutsal ve en zor sorumluluklardan bir tanesidir. Bunun için öncelikle çocuk sahibi olmak isteyen çiftlerin, çift terapisine başlaması **psikolog onay verirse** çocuk sahibi olabilmesi gerçekleştirilmelidir. Burada ebeveynlerin eğitilmiş olması pozitif bir durumdur ama eğitim düzeyinin düşük olması ebeveyn olmayı olumsuz etkileyecektir diye katı bir kural koymakta abestir. Zira ahlaklı olmak diplomayla ilgili değildir. Ancak diplomalı ahlaksızlık günümüzün salgın hastalığı niteliğine bürünmektedir. Sosyalleşme sürecinin diğer bir basamağı okuldur. Okulda dışlanma, alaya alınma, taklit edilme, küçük düşürücü isimlerle çağırılma çocukların içlerindeki olumsuz davranışları ortaya çıkarmaktadır. Aynı şekilde öğretmenlerin tutucu davranışları, sevgili tartışmaları, yoksulluk okuldaki şiddetin artmasını kolaylaştırıcı olumsuz nedenlerden bazılarıdır.

Tüm bu sorunların atlatılabilmesi için çocukların okulda topluma kazandırılması gerekmektedir. Aldıkları notlara göre öğrencileri sınıflara ayırmak, sınıf içinde farklı konumlara yerleştirmek onları daha kaynaştırmadan bölmek demektir. Daha o yaşlarda bu denli ayrıştırmayı onlara uygulamak; teneffüste arkadaşlarının kiloları, eski ya da farklı giyiniş şekilleriyle alay etmelerinin önünü açmaktan başka bir şey olmayacaktır. Öğretmenler çocukların kişiliklerinin farklı renkte olduğunu öncelikle kendileri kabul etmeli, ama bunun bir ayırım noktası değil renk cümbüşü olduğunu onları birbirleriyle kaynaştırarak gökkuşağının oluşumunu sağlamaları gerektiğini unutmamalıdır.

Değerlendirilmesi gereken bir diğer durum ise öğretmenler tarafından uygulanan katı kurallar neticesinde örselenen genç kişiliklerin hesabını kimlerin vereceğidir. Burada ilkokullarda yaygın olan herkes **sağ elle yazacak** kuralını katı olarak eleştirmek yerindedir. O yaşta bir çocuğun yazıyı sol eliyle daha iyi yazıp sağ elini diğer arkadaşları gibi iyi kullanamaması sorun edilip öğretmen tarafından zorla sağ elle yazdırılması kanaatimce kişilik hakkına aykırılık teşkil etmektedir. Bu konuda toplumun bilinçlenmesi bireylerin kendi haklarını savunabilmesi için öncelikle onlara haklarının öğretilmesi, psikolojik şiddetin hiç de azımsanmayacak bir boyuta ulaştığının ve ciddi bir probleme dönüştüğünün anlatılması için seminerlerin düzenlenmesi gerekmektedir. Bilgilendirme seminerlerinin artırılması, velilerin okulla iletişimlerinin daima canlı olması, çocuklara-gençlere; okulda problem çözme, manevi destek eğitimlerinin verilmesi, ailelerin her zaman iyi bir dinleyici olması sağlanmalıdır. Yapılması gerekenler sadece yetişen nesiller için değil tüm toplum için pozitif davranışlar harmanıdır. **Eski kurallarla yeni nesiller yetiştirilemez.** Bundan dolayı sürekli gelişen dünya sistemine, teknolojisine şahit olarak yetişen bireylere bununla paralel eğitim verilmeli, ufuklarının sınırı gökyüzü yapılmalıdır. Oysa eğitim sistemin

sürekli değiştiği ve yenilendiği ölkemizde, yanlış olan sistemin sadece kıyafetleri değiştirilmekte kan kaybından ölen hastaya allık sürölmektedir.

Kaynakça

Kitap:

Debarbieux, E. (2009). *OKULDA ŞİDDET KÜRESEL BİR TEHDİT*. İSTANBUL: İLETİŐİM YAYINEVİ.

Erdem, M. R., & Parlak, B. (2010). Ceza Hukuku Boyutuyla Mobbing. *TBB*, 261.

Erdoğan, G. (2009). MOBBİNG (İŞYERİNDE PSİKOLOJİK TACİZ). *TBB*, 318.

Üzölmez, İ., & Koca, M. (2015). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Özbek, V. Ö., Kanbur, M. N., Dođan, K., Bacaksız, P., & Tepe, İ. (2015). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin.

Yalvaç, G. (2014). TCK, CMK, CGTİK VE İLGİLİ MEVZUAT . Ankara : Adalet .

Bilimsel Dergi:

Eroğlu, O. (2015). Türk Yönetim ve Organizasyon Yazınında Mobbing: Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri ve Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme. *ESKİŐEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ İİBF DERGİŐİ*, 269-286.

Eser, O. (tarih yok). *Mobbing Kavramının Türkçe Serüveni*. http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/oktay_eser_mobbing_kavrami.pdf adresinden alınmıştır

Kızmaz, Z. (s 2006). OKULLARDAKİ ŞİDDET DAVRANIŞININ KAYNAKLARI ÜZERİNE KURAMSAL BİR YAKLAŐIM. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 47-70.

TAŞKIN, A. (2015). İŞyerinde Mobbingin Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. *ŐALIŐMA VE TOPLUM, EKONOMİ VE HUKUK DERGİŐİ*, 221-253.

Tınaz, P. (2006). İŞYERİNDE PSİKOLOJİK TACİZ (MOBBING). *Çalışma ve Toplum*, 13-28.

Tokat, M., Cindiloğlu, M., & Kara, H. (2011). *Değerlerin Psikolojik Kuşatması Mobbing*. Kütahya: Ekin .

Online Kitap:

Yıldız, K. (tarih yok). *Çocuklar Açısından Mobbing Kavramı*.
<https://books.google.com.tr/books?id=GxkgAgAAQBAJ&pg=PA48&dq=okullarda+mobbing&hl=en&sa=X&ved=0CB0Q6AEwAGoVChMI5YaM6LjoyAIVhSQPCh2y6gtv#v=onepage&q&f=false>
adresinden alınmıştır

Web Sitesi:

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/08/140801_kilo_kaybi. (tarih yok).

<http://www.milliyet.com.tr/mobbing-fiziksel-ve-ruhsal-cokus-gundem-2058116/>. (tarih yok).

<http://www.mynet.com/haber/yasam/arkadaslari-sinifta-dove-dove-oldurdu-1299876-1>. (tarih yok).

http://www.pusulagazetesi.net/haber/14_yasinda_intihar_etti-2069.html.
(tarih yok).

<http://www.tdk.gov.tr>. (2015, 07 16). 7 18, 2015 tarihinde
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&keli me=bezdiri&guid=TDK.GTS.53526b73594429.83818278
adresinden alındı

<http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=1186>. (tarih yok).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobbing#cite_ref-Ba.C5.9Fbakanl.C4.B1k_sunumu_1-2. (tarih yok).

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobbing#Etimoloji>. (2015, 08 18).